

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักกฎหมายล้มละลาย ในบทที่ 2 - 4 เกี่ยวกับการไม่ได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งสุจริตในคดีล้มละลาย วิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลตามกฎหมายล้มละลายหากเจ้าหนี้ซึ่งสุจริตไม่ได้รับชำระหนี้ มาตรการลงโทษทั้งทางแพ่งและอาญากับลูกหนี้ที่ใช้เจตนารมณ์ทางกฎหมายล้มละลายที่เปิดโอกาสให้ลูกหนี้ซึ่งสุจริตได้ชำระสะสางหนี้สินที่มีอยู่ให้เสร็จสิ้นไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงมาตรการเยียวยาเจ้าหนี้ซึ่งสุจริตที่ต้องได้รับความเสียหายจากการกระทำของลูกหนี้ดังกล่าว ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นสรุปได้ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

5.1.1 ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการที่ลูกหนี้ซึ่งสุจริตไม่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมา แนวคิดในการร่างกฎหมายล้มละลาย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พบว่า ในอดีตกฎหมายล้มละลายมีแนวคิดว่าการที่บุคคลมีหนี้สินล้นพ้นตัว ถือเป็นอาชญากรที่ร้ายแรงต้องได้รับโทษทางอาญา ค่อยๆมีวิวัฒนาการมาสู่การให้อภัยให้ลูกหนี้ซึ่งสุจริตมีโอกาสได้ปลดเปลื้องหนี้สินเริ่มต้นชีวิตใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็มีแนวคิดให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรมละไม่น้อยกว่าการบังคับคดีแพ่ง แต่สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ ลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว รู้ตัวว่าไม่อาจชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ได้ใช้ช่องว่างทางกฎหมายล้มละลายบางประการทำให้เจ้าหนี้ซึ่งสุจริตไม่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ซึ่งสภาพปัญหาในปัจจุบันคือมีเจ้าหนี้จำนวนมากไม่ทราบข้อมูลคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้โดยสุจริต จากการศึกษานโยบายของกฎหมายล้มละลายในส่วนของกรมโฆษณาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย พบว่ากระบวนการให้เจ้าหนี้ทั้งหลายทราบถึงการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้เพื่อที่จะไต่ถามค่าขอรับชำระหนี้ได้ทันกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดนั้นเป็นสิ่งที่กฎหมายล้มละลายในแต่ละประเทศต้องมีบัญญัติไว้ เพื่อให้เจ้าหนี้สามารถเข้าถึงข้อมูลกระบวนการล้มละลายได้

อย่างเท่าเทียมกัน มีความมั่นใจว่าจะได้รับความยุติธรรม ความโปร่งใสในกระบวนการพิจารณาคดี แต่เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 พบว่ายังมีสภาพปัญหาที่ทำให้เจ้าหน้าที่ซึ่งสุจริตไม่มีโอกาสทราบถึงคำสั่งดังกล่าว และไม่ทราบถึงความสำคัญของประกาศดังกล่าว ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากการประกาศเผยแพร่โฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามกฎหมายไทยปัจจุบันมีเพียง 2 วิธีคือ การลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา และการลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ หากเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์สูง มีเจ้าหน้าที่จำนวนมากหรืออยู่ในความสนใจของประชาชน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีแนวปฏิบัติว่าต้องลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลาย ด้วยเหตุผลที่ว่ามิใช่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่จำกัด และไม่ทราบรายละเอียดที่อยู่ของเจ้าหนี้อย่างครบถ้วนจึงไม่สามารถจัดส่งคำสั่งดังกล่าว พร้อมรายละเอียดการยื่นคำขอรับชำระหนี้ ผลหากยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทันตามกำหนดระยะเวลาได้ สภาพปัญหาจึงเกิดจากเจ้าหน้าที่ไม่รู้จักโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่รู้จักราชกิจจานุเบกษา หนังสือพิมพ์รายวันที่ลงประกาศก็ไม่รู้จัก ไม่เคยอ่าน มีผลทำให้เจ้าหนี้เหล่านี้มายื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทันตามกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งที่เจ้าหน้าที่ไม่มีหน้าที่ต้องติดตามความเคลื่อนไหวของลูกหนี้ หากลูกหนี้มีเจตนาทุจริตต้องการหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงโดยเร็ว โดยที่ไม่ต้องการให้เจ้าหนี้ทราบการถูกฟ้องล้มละลาย การถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ก็อาจใช้วิธีร่วมมือกับบุคคลคนหนึ่งสร้างหนี้ปลอมขึ้นมา แล้วให้เจ้าหนี้คนนั้นส่งหนังสือทวงถามไปยังลูกหนี้สองครั้ง มีระยะเวลาห่างกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันเพื่อให้เข้าข้อสันนิษฐานของการมีหนี้สินล้นพ้นตัว เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องลูกหนี้ให้เป็นบุคคลล้มละลายโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีแพ่งซึ่งต้องเสียค่าขึ้นศาลเป็นจำนวนมากกว่า ซึ่งการกระทำดังกล่าวบุคคลภายนอกรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย เช่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ศาล เจ้าหนี้สุจริตรายอื่นๆ ไม่มีโอกาสตรวจสอบความแท้จริงแห่งมูลหนี้ได้ ซึ่งหากเจ้าหนี้ไม่ทราบคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจะมีผลที่ตามมาหลายประการอันเป็นเหตุให้ไม่ได้รับชำระหนี้ ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงที่ลูกหนี้กระทำการโดยทุจริต กล่าวคือ

5.1.1.1 ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวง ยกเว้นหนี้ภาษีอากร และหนี้ที่ลูกหนี้กระทำการโดยทุจริตฉ้อโกง หากลูกหนี้ขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายและศาลมีคำสั่งเห็นด้วยกับการประนอมหนี้ การประนอมหนี้้นั้นผูกมัดเจ้าหนี้ทั้งปวง โดยที่ลูกหนี้ก็ไม่ต้องได้ชื่อว่าเป็นบุคคลล้มละลาย

5.1.1.2 ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงเมื่อได้รับการปลดจากล้มละลาย ไม่ว่าจะตามกฎหมายหรือตามคำสั่งของศาล ยกเว้นหนี้ภาษีอากร และหนี้ที่ลูกหนี้กระทำการโดยทุจริตฉ้อโกง

ซึ่งหนี้ที่จะถือว่าลูกหนี้กระทำการโดยทุจริตฉ้อโกงนั้นจะต้องมีคำพิพากษาของศาลจนถึงที่สุดเสียก่อนว่าลูกหนี้กระทำความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ลูกหนี้จึงจะไม่หลุดพ้นจากหนี้ ดังนั้นหากศาลไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ลูกหนี้อาจหลุดพ้นจากหนี้ดังกล่าวเมื่อศาลเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย หรือลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลาย

5.1.2 ระยะเวลาการยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ยืดหยุ่น

เดิมพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 91 ได้มีการวางหลักให้เจ้าหนี้ต้องมายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายภายใน 2 เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์เด็ดขาด ไม่ว่าจะ เป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม หากเจ้าหนี้ไม่มายื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนด ระยะเวลาดังกล่าวย่อมหมดสิทธิได้รับชำระหนี้ เพราะเมื่อลูกหนี้ประนอมหนี้ก่อนล้มละลายสำเร็จ หรือได้รับการปลดจากล้มละลาย ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงไม่ว่าจะยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้หรือไม่ จากหลักกฎหมายดังกล่าวจะเห็นว่าระยะเวลาการยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกฎหมายพาณิชย์ที่จะต้องมีความยืดหยุ่นพอสมควร ซึ่งกฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายพาณิชย์แขนงหนึ่งจึงต้องมีความยืดหยุ่นด้วย ต่อมาในเดือนสิงหาคม 2558 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย โดยเพิ่มเติมมาตรา 91/1 วางหลักให้เจ้าหนี้ที่มายื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทันตามกำหนดระยะเวลา มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลว่าประสงค์จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ และแสดงถึงเหตุสุดวิสัยที่ตนไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ทันภายใน กำหนดระยะเวลา เมื่อศาลเห็นว่ากรณีเป็นเหตุสุดวิสัยและมีเหตุผลอันสมควรที่จะให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้รายนั้นยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด จึงดูเหมือนว่ากฎหมายล้มละลายจะวางหลักแก้ไขผ่อนปรน ให้เจ้าหนี้ซึ่งสุจริตมีโอกาสได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายมากยิ่งขึ้น แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วยังมีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตีความคำว่า “เหตุสุดวิสัย” หากมีคดีขึ้นสู่ศาล ศาลต้องนำ ความหมายของคำว่าเหตุสุดวิสัยตามมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาปรับ ใช้ในฐานะกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง แต่มาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นใช้ ทั้งกับกฎหมายแพ่งซึ่งต้องตีความโดยเคร่งครัด ดังนั้นเท่ากับว่าระยะเวลาการยื่นคำขอรับชำระ หนี้ก็ยังไม่ยืดหยุ่นเท่าที่ควร อีกทั้งการที่มีการแก้ไขให้เจ้าหนี้ต้องยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งอนุญาต ให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ก็เป็น การเพิ่มขึ้นขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยไม่จำเป็น

ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายล่าช้าไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายที่
จะต้องกระทำโดยรวดเร็ว

5.1.3 ปัญหาลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่เมื่อถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เมื่อลูกหนี้ถูกฟ้องเป็นคดี
ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องมาสาบานตัวและยื่นคำชี้แจงตามแบบพิมพ์เกี่ยวกับหุ้นส่วนต่อ
เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ลูกหนี้ได้ทราบคำสั่งนั้น และภายใน
7 วันนับแต่เวลาที่ลูกหนี้ได้ทราบคำสั่งนั้น ลูกหนี้ต้องไปสาบานตัวต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
และยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการ และทรัพย์สินของลูกหนี้ แสดงเหตุผลที่ทำให้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
ทรัพย์สิน หนี้สิน ชื่อ ที่อยู่ของเจ้าหนี้ เป็นต้น แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นคือลูกหนี้ฝ่าฝืนต่อ
บทบัญญัติดังกล่าว ละเลยไม่มารายงานตัว หรือมารายงานตัวแต่แจ้งรายละเอียดชื่อ ที่อยู่
จำนวนหนี้ของเจ้าหนี้ไม่ครบถ้วน มีผลทำให้หากกฎหมายล้มละลายมีการบัญญัติให้เจ้าพนักงาน
พิทักษ์ทรัพย์ส่งคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดให้กับเจ้าหนี้เป็นรายบุคคล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็
มีอาจทราบรายละเอียด รายชื่อ ที่อยู่ของเจ้าหนี้ได้ครบถ้วนถ้าลูกหนี้ไม่แจ้ง ถึงแม้พระราชบัญญัติ
ล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ได้มีการบัญญัติโทษทางอาญาต่อการกระทำโดยฝ่าฝืนกฎหมาย
ของลูกหนี้ในกรณีดังกล่าวแต่ก็ยังมีอัตราโทษที่ค่อนข้างน้อยเกินไป และขาดสภาพบังคับใช้ทำให้
ลูกหนี้ไม่มีความเกรงกลัวในการกระทำผิด

5.1.4 ลูกหนี้ใช้กลไกกฎหมายล้มละลายทำให้หลุดพ้นจากหนี้สิน

จากการศึกษากระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายพบว่ายังมีช่องว่างทางกฎหมายทำให้
ลูกหนี้ใช้ช่องว่างเหล่านี้ทำให้ตนเองหลุดพ้นจากหนี้สิน กล่าวคือ การที่ลูกหนี้ร่วมมือกับบุคคล
บางคนทำให้ตนเองหลุดพ้นถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายโดยมีเจตนาทุจริตแล้ว เมื่อกระบวนการ
พิจารณาดำเนินมาเรื่อยๆ จนลูกหนี้ยื่นคำขอประนอมหนี้และศาลมีคำสั่งเห็นด้วยกับการประนอม
หนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือเจ้าหนี้ที่ไม่ทราบคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด มายื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทัน
ก็จะต้องผูกพันในคำขอประนอมหนี้ที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วย ผลคือลูกหนี้หลุดพ้นจากรายนี้
หรือหากลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายก็จะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวง ทั้งที่ลูกหนี้
กระทำการโดยทุจริตไม่สมควรได้รับประโยชน์จากกฎหมายล้มละลาย ซึ่งพระราชบัญญัติ
ล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ยังมีได้มีบทบัญญัติป้องกันไม่ให้ลูกหนี้เหล่านี้หลุดพ้นจากหนี้ใน
หนี้ที่ตนไม่ได้ยื่นรายละเอียดเจ้าหนี้ให้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบทำให้เจ้าหนี้ซึ่งสุจริต
ได้รับความเสียหาย

5.1.5 ปัญหามาตรการลงโทษลูกหนี้ผู้ทุจริต

จากการศึกษาแนวความคิดการลงโทษต่อลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายทั้งทางแพ่งและอาญาพบว่า ในอดีตการลงโทษลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวนั้นจะมีการลงโทษทางอาญาเอา กับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้ หากกรณีบุคคลล้มละลายเป็นพ่อค้าอาจมีโทษถึงประหารชีวิตตามทฤษฎีการแก้แค้น จากทฤษฎีดังกล่าวค่อยๆพัฒนามาสู่ทฤษฎีการให้อภัยให้โอกาสกับลูกหนี้ที่มีเจตนาสุจริตแต่ประสบเคราะห์ในการประกอบธุรกิจร้ายทำให้มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ในปัจจุบันลูกหนี้ซึ่งมีเจตนาทุจริตกลับใช้แนวคิดนี้มาเป็นเครื่องมือช่วยให้ตนเองหลุดพ้นจากหนี้สินล้นพ้นตัว ทำให้เจ้าหนี้ซึ่งสุจริตหลายรายไม่ได้รับความเสียหาย ไม่ได้รับการชำระหนี้ ซึ่งลูกหนี้เหล่านี้ไม่ควรได้รับประโยชน์จากทฤษฎีการให้อภัยดังกล่าว สภาพปัญหาที่พบคือ กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยปัจจุบันยังขาดสภาพการบังคับใช้มาตรการทางอาญารวมถึงบทลงโทษที่เบาเกินไปทำให้ลูกหนี้ไม่มีความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และหากได้รับโทษก็ไม่หลายจำ ซึ่งหากพิจารณาการบังคับใช้โทษทางอาญาตามกฎหมายล้มละลายของในหลายประเทศพบว่ามีการบังคับใช้ได้จริง มีบทลงโทษที่รุนแรง ทำให้ลูกหนี้เกรงกลัว โดยมีแนวความคิดว่าการที่ลูกหนี้กระทำการโดยทุจริตเช่นนี้ถือเป็นการที่ร้ายแรงไม่ควรได้รับการให้อภัย และควรมีบทลงโทษทางอาญาที่รุนแรง ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว

5.1.6 มาตรการเยียวยาความเสียหายให้กับเจ้าหนี้ซึ่งสุจริตในคดีล้มละลาย

จากการศึกษาพระราชบัญญัติล้มละลายพุทธศักราช 2483 พบว่ามีเจ้าหนี้ซึ่งสุจริตเป็นจำนวนมากที่มายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายไม่ทันตามกำหนดระยะเวลา เช่นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาถึงที่สุด ซึ่งเดิมมีสิทธิบังคับคดีเอา กับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อยู่แล้ว แต่กลับไม่ได้รับชำระหนี้เพราะลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เมื่อเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย เจ้าหนี้เหล่านี้ย่อมสิ้นสิทธิบังคับคดีทางแพ่งต่อไป หรือกรณีเจ้าหนี้ตามสัญญา เป็นต้น ซึ่งเจ้าหนี้เหล่านี้ย่อมได้รับความเสียหายจากการไม่ได้รับชำระหนี้ในคดีละลาย ซึ่งตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนั้นยังไม่มีบทบัญญัติถึงมาตรการเยียวยาเจ้าหนี้ซึ่งสุจริตเหล่านี้เลย เมื่อศึกษากฎหมายต่างประเทศพบว่าแม้จะมีได้มีการบัญญัติถึงมาตรการเยียวยาความเสียหาย แต่ได้มีบทบัญญัติถึงแนวทางให้เจ้าหนี้ซึ่งสุจริตยังคงมีโอกาสได้รับชำระหนี้อยู่เท่ากับเป็นมาตรการเยียวยาความเสียหายโดยปริยาย

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายทำให้เจ้าหนี้ซึ่งสุจริตไม่มีโอกาสได้รับชำระหนี้เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายแล้ว

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายและผลของปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งสุจริตที่ไม่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายดังต่อไปนี้

5.2.1 ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 11 ในเรื่องค่าขึ้นศาล โดยวางหลักให้เจ้าหน้าที่ผู้เป็นโจทก์เสียค่าขึ้นศาลในกรณีที่เป็นคดีมีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าสิบล้านบาท เสียค่าขึ้นศาลในอัตราร้อยละสองแต่ไม่เกินสองแสนบาท ส่วนที่เกินห้าสิบล้านบาทขึ้นไปคิดค่าขึ้นศาลในอัตราร้อยละ 0.1 และมีการกำหนดค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ลงในประกาศของกรมบังคับคดี

5.2.2 เมื่อมีการแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 11 ในเรื่องค่าขึ้นศาลแล้ว ให้มีการแก้ไขมาตรา 28 โดยวางหลักให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องส่งคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดไปยังเจ้าหน้าที่ทุกคนเท่าที่ทราบ นอกจากนี้ยังต้องประกาศคำสั่งโฆษณาพิทักษ์ทรัพย์ลงในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ และให้ประกาศคำสั่งดังกล่าวลงในสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ของกรมบังคับคดี ศาลล้มละลาย ศาลยุติธรรม เป็นต้น ไม่น้อยกว่า 3 เว็บไซต์

5.2.3 ให้มีการบัญญัติความหมายของคำว่า “เหตุสุดวิสัย” พร้อมระบุตัวอย่างให้ชัดเจนว่ากรณีใดบ้างที่เป็นเหตุสุดวิสัยทำให้เจ้าหน้าที่ซึ่งสุจริตมายื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทัน

5.2.4 ให้มีการบัญญัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้มีอำนาจสั่งในคำร้องขอยื่นคำขอรับชำระหนี้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่มายื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทัน

5.2.5 ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษปรับและโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติล้มละลาย โดยกำหนดให้มีโทษปรับเพิ่มมากขึ้นและเพิ่มโทษจำคุกเป็นจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

5.2.6 เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมโทษปรับในคดีอาญาแล้ว ให้แบ่งค่าปรับที่ได้รับจากจำเลยจำนวนครึ่งหนึ่งชำระให้กับเจ้าหน้าที่ผู้เป็นโจทก์ในคดีอาญาเพื่อเป็นค่าสินไหมทดแทน

5.2.7 ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องการปลดจากล้มละลายโดยวางหลักว่า ลูกหนี้ไม่หลุดพ้นจากหนี้ในรายที่ลูกหนี้มิได้แจ้งรายละเอียด รายชื่อ ที่อยู่ ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และให้เจ้าหน้าที่ยังมีสิทธิบังคับคดีกับลูกหนี้เมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว

ข้อเสนอแนะดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้สุจริต และสภาพเศรษฐกิจของสังคมโดยรวมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายที่ต้องการให้

ลูกหนี้ผู้สุจริตได้มีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่ ขณะเดียวกันเจ้าหนี้ก็ได้รับการชำระหนี้อย่างเป็นธรรม
เท่าเทียมกัน และไม่น้อยกว่าการบังคับคดีแพ่ง